

Warszawa, 08-02-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

IV.7020.2.2020.MK

Pan Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości
ePUAP

dot. **DSRiN-V.053.4.2022**
DLPC-IV.053.1.2020

Szanowny Panie Ministrze!

Pragnę powrócić do sprawy potrzeby uregulowania w przepisach na nowo kwestii domniemania pochodzenia dziecka z małżeństwa po ustaniu lub unieważnieniu tego małżeństwa (art. 62 ustawy z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm., dalej KRO).

Jak wskazywał Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z 13 marca 2020 r. do ówczesnego Ministra Sprawiedliwości (sygn. jak wyżej), obecne uregulowanie przewiduje, że jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Domniemania tego nie stosuje się, jeżeli dziecko urodziło się po

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

upływie trzystu dni od orzeczenia separacji. Jeżeli dziecko urodziło się przed upływem trzystu dni od ustania lub unieważnienia małżeństwa, lecz po zawarciu przez matkę drugiego małżeństwa, domniemywa się, że pochodzi ono od drugiego męża.

Domniemanie to nie dotyczy przypadku, gdy dziecko urodziło się w następstwie procedury medycznie wspomaganey prokreacji, na którą wyraził zgodę pierwszy mąż matki. Domniemania powyższe mogą być obalone tylko na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa.

Obecnie obowiązujący stan prawny stwarza zasadnicze komplikacje w ustaleniu pochodzenia dziecka w sposób zgodny z rzeczywistością i rzutuje na sytuację prawną wszystkich członków rodziny. Przyczynia się on także do większego obciążenia sądów rodzinnych, rozpoznających sprawy o zaprzeczenie ojcostwa; takie powództwo jest w obecnym stanie prawnym jedynym środkiem doprowadzenia do zgodności stanu cywilnego dziecka z prawdą biologiczną.

Jak wynikało z pisma Pana Marcina Romanowskiego, podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, z 27 marca 2020 r. (DLPC-IV.053.1.2020), stanowisko resortu sprawiedliwości w tej sprawie było podobne: „uznać należy, że dążenie do prawdy biologicznej wymusza rozwiązania sprzyjające dochodzeniu do niej. W tym kontekście z aprobatą należy się odnieść do propozycji uregulowania problematyki domniemania pochodzenia dziecka. (...) Jeżeli w najbliższym czasie będą podejmowane szersze prace nad nowelizacją Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zostanie wzięta pod uwagę także kwestia nowelizacji art. 62 tego Kodeksu w kierunku postulowanym w wystąpieniu”. Jednocześnie w piśmie wskazano, że „Wprowadzenie właściwej regulacji wymaga jednak dokładnej analizy i prześledzenia wzajemnych relacji spraw o rozwód do spraw o zaprzeczenie ojcostwa i w ich następstwie ustalenie ojcostwa. Jednocześnie powinno być to rozwiązanie kompleksowe”.

W kolejnym piśmie do Ministerstwa, z 1 marca 2022 r., wskazywałem, że istnieje także dodatkowy aspekt tego problemu, dotyczący dziecka pochodzącego od nowego partnera matki, ale martwo narodzonego w okresie 300 dni od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, na mocy którego małżeństwo zostało rozwiązane. W tej sytuacji matka dziecka nie tylko nie mogła skutecznie wystąpić o zaprzeczenie ojcostwa jej

byłego męża (jej pozew został odrzucony przez sąd), ale nie mogła także uwidocznic na nagrobku dziecka swego nazwiska, do którego wróciła po rozwodzie, zaś prawa i stan cywilny ojca biologicznego nie były uwzględnione w żadnym stopniu.

W udzielonej Rzecznikowi odpowiedzi z 11 kwietnia 2022 r. (DSRiN-V.053.4.2022) wskazana została inicjatywa legislacyjna resortu sprawiedliwości, zawarta w druku UD292. Opisana problematyka nadal jest przedmiotem skarg wpływających do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, dlatego przedstawione uprzednio uwagi są nadal aktualne; istnieje potrzeba nowelizacji przepisów dotyczących omawianego zagadnienia. Dlatego działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2023 r., poz. 1058) uprzejmie proszę Pana Ministra o poinformowanie o dalszych losach wspomnianej inicjatywy i aktualnych planach działań wobec druku UD292. Jak wynika ze strony Rządowego Procesu Legislacyjnego (<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12359960/katalog/12881524#12881524>), ostatnie modyfikacje w tym projekcie zostały dokonane w grudniu 2022 r., zaś 22 grudnia 2022 r. miała się odbyć konferencja uzgodnieniowa tego projektu.

Z wyrazami poważania

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/